

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

АВТОРЕФЕРАТ
на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

НА ТЕМА:

АДМИНИСТРАТИВНОТО НАКАЗВАНЕ ЧРЕЗ ЕЛЕКТРОНЕН ФИШ

НА ПЕТЯ ВАЛЕНТИНОВА КОЛЧАКОВА

ДОКТОРАНТ ПО ДОКТОРАНТСКА ПРОГРАМА:
АДМИНИСТРАТИВНО ПРАВО И АДМИНИСТРАТИВЕН ПРОЦЕС

С НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:
ПРОФ.Д-Р ВЕСЕЛИНА КАНАТОВА-БУЧКОВА

СОФИЯ

2026

Докторантът е зачислен в редовна форма на докторантура съгласно Заповед № РД-09-69/13.07.2022 г. на Директора на Института за държава и правото при БАН по докторска програма „Административно право и административен процес“ от научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, в Секция „Публичноправни науки“ на Института за държавата и правото при БАН на 01.10.2022 г. със срок на обучение до 30.09.2025 г. Със Заповед № РД-09-88/18.11.2025 г. на Директора на Института е отчислена с право на защита.

Трудът е обсъден и насочен за публична защита на заседание на секция „Публичноправни науки“ в ИДП на БАН на 29.04.2026 г.

На основание на заповед № РД-09-14/30.01.2023 г. на директора на ИДП на БАН е утвърден състав на научното жури и е определена дата за провеждане на открито заседание за защита на дисертационния труд.

Дисертационният труд и материалите по защитата са на разположение в ИДП на БАН на адрес: гр. София, ул. „Сердика” № 4 и на интернет страницата на ИДП: www.ipn-bg.org

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Актуалност на дисертационния труд 3

2. Предмет на изследването 6

3. Цел и задачи 7

4. Метод на изследването 8

5. Структура и съдържание 8

6. Научни и приложни приноси 32

7. Публикации по темата на дисертационния труд 36

1. Актуалност на дисертационния труд

Административното наказване чрез електронен фиш представлява специфично и сравнително ново производство, което все още е обект на ограничено и фрагментарно изследване в правната литература. Макар към настоящия момент електронният фиш да се прилага само в изрично предвидени от закона хипотези, развитието на нормативната уредба ясно показва тенденция към разширяване на неговото приложно поле. Това се обуславя от редица практически предимства на производството – бързина, процесуална икономия, ефективност при установяване на масови административни нарушения и оптимизиране на ресурсите на административнонаказващите органи.

Електронният фиш е въведен в българското законодателство през 2011 г. с измененията в Закона за движението по пътищата, обнародвани в ДВ, бр. 10 от същата година. Оттогава насам правната уредба на този институт претърпява многобройни изменения и допълнения, обусловени от необходимостта от преодоляване на практически затруднения и противоречия, възникващи при неговото прилагане. Паралелно с това се наблюдава устойчиво нарастване на броя на установените нарушения и наложените санкции чрез електронен фиш, което допълнително подчертава значимостта на този институт в системата на административното наказване.

Въпреки положителните страни на производството по издаване на електронен фиш, в действащата нормативна уредба продължават да съществуват празноти и неясноти, които водят до противоречиво разрешаване на сходни казуси в практиката. Макар административното наказване чрез електронен фиш да е рационално,

бързо и икономично, неговото приложение следва да бъде подчинено на основните принципи на правовата държава. Не може да се допуска този съкратен ред да се превърне в инструмент на прекомерна държавна репресия, осъществявана за сметка на процесуалните гаранции за защита правата на санкционираните лица.

Правната уредба на административното наказване чрез електронен фиш се съдържа както в закони, така и в подзаконови нормативни актове. В тях електронният фиш е уреден като акт, който едновременно установява административното нарушение и налага административно наказание, без да се преминава през общия ред по ЗАНН. Нормативно са регламентирани условията за издаване на електронен фиш, видовете нарушения, за които той е приложим, субектите на административнонаказателната отговорност, както и средствата за защита срещу незаконосъобразно издаден електронен фиш.

Административното наказване чрез електронен фиш се осъществява при строго спазване на императивните разпоредби на закона и от изрично определени компетентни органи, каквито са органите на Министерството на вътрешните работи и оправомощени длъжностни лица на Агенция „Пътна инфраструктура“.

Първоначално електронният фиш е бил приложим единствено за нарушения, свързани с управление на моторни превозни средства със скорост над разрешената. С приемането на новия Кодекс за застраховането, измененията в Закона за движението по пътищата, Закона за пътищата и подзаконовата нормативна уредба, както и с въвеждането от 1 януари 2019 г. на смесената система за таксуване на пътните превозни средства на база време и изминато разстояние, приложното поле на електронния фиш беше значително разширено. Това развитие постави редица нови проблеми и предизвикателства

пред правоприлагащите и правораздавателните органи и обоснова необходимостта от последващи поправки в закона.

2. Предмет на изследването

Предмет на настоящото дисертационно изследване е правната уредба, същностните характеристики и практическото приложение на административното наказване чрез електронен фиш като специален ред за реализиране на административнонаказателна отговорност в Република България. Изследването обхваща анализиране на института на електронния фиш, неговото съдържание като акт за налагане на административно наказание, процесуалните особености по издаването му и съответствието му с основните принципи на административнонаказателното право.

В рамките на изследването се анализира приложението на електронния фиш при основните категории нарушения, за които законодателят предвижда този ред – нарушения на правилата за движение по пътищата, свързани с превишаване на разрешената скорост, неизпълнение на задължението за сключване на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“, както и нарушения, свързани със заплащането на пътни такси и тол такси. Особено внимание е отделено на използването на автоматизирани технически средства и системи, доказателствената сила на генерираните от тях данни и значението им за установяване на административните нарушения.

Предмет на изследването са също механизмите за защита на санкционираните лица – подаването на декларации, анулирането на електронния фиш, съдебното му оспорване, двуинстанционният съдебен контрол, както и приложението на институти като

маловажния случай, принципа на служебното начало и забраната за двойно наказване.

Изследването включва и критичен анализ на действащата нормативна уредба и съдебната практика като се ползват актуални източници. Прави се и сравнителноправен преглед на чуждестранни модели и европейски стандарти, с оглед формулиране на предложения de lege ferenda за усъвършенстване на режима на електронния фиш.

3. Цел и задачи

Целта на дисертационното изследване е да се изведат и анализират общите характеристики на административното наказване чрез електронен фиш, които го отличават от общото административнонаказателно производство по ЗАНН, да се идентифицират основните проблеми в практиката и да се формулират предложения за усъвършенстване на действащата правна уредба.

Поставените цели се постигат чрез изпълнение на поставени задачи. Чрез анализиране на съществуващата литература и нормативна уредба се извеждат основните понятия “административно наказване”; “електронен фиш”, характеризира се производството и се сравнява с това по общия ред по ЗАНН, прави се сравнителен анализ между понятията “електронен фиш” и “фиш”.

След проучване на относимите към проблема разпоредби и конкретният им ефект при прилагането им се извеждат основни пропуски в законодателството по въпроса на административното наказване чрез електронен фиш. Разглеждат се отделни хипотези на търсене на отговорност за нарушения по този специфичен ред - за нарушения, свързани със задължението за заплащане на пътни такси,

за задължението за заплащане на задължителна застраховка “гражданска отговорност”, както и за управление на МПС с превишена скорост. Също след задълбочен анализ се посочват неясни, противоречиви норми и изначално неприложими такива. На базата на цялостното изследване на литературата, съдебната практика и нормативната уредба се предлагат и промени на закона с цел постигане на неговото усъвършенстване.

4. Метод на изследване

Задачите на изследването обуславят комплексна методология на правния анализ, който включва нормативен, сравнителноправен, исторически и критичен анализ. Чрез използването на този подход се отключват не само нови знания и обобщения за института, но и се очертават ясно неговите граници. За първи път се разглеждат и поотделно нарушенията, за които отговорност може да се търси по съкратената процедура. Посредством използвания критичен анализ се проявяват проблемите и празнотите в правната уредба на електронния фиш.

5. Структура и съдържание

Изследването е в обем от 255 страници, сред които примерно преюдициално запитване и библиография от 120 заглавия. Текстът под линия се проявява в 168 бележки, с позоваванията и представяне на съдебни решения и определения. Структурата на дисертационния труд включва увод, три глави, заключение и декларация за автентичност на авторовия текст.

Изследването е съобразено със законодателството и съдебната практика към 31.12.2024 г.

В глава първа, озаглавена “Обща характеристика на административното наказване чрез електронен фиш” се разглеждат понятията за административно наказване и адмнистративно нарушение. Проследява се историческото развитие на административнонаказатекното право в България и ролята на ЗАНН. Подробно се анализира електронният фиш като специфичен адмнистративнонакзателен акт и се прави критичен анализ на легалната дефиниция въз основа на който се правят предложения de lege ferenda.

Изследването обобщава особеностите на административното наказване чрез електронен фиш спрямо общия ред по ЗАНН. То представлява отклонение от двуфазния модел по ЗАНН и е с едноактен характер. Поради това електронният фиш се отнася към категорията на т.нар. „смесени“ административни актове, които съчетават установителни и правораздавателни елементи. В теорията и съдебната практика се приема, че електронният фиш изпълнява три основни функции: установителна, обвинителна и санкционна. Анализът на тези функции е ключов за изясняване на правната му природа и за оценка на степента на процесуалните гаранции, предоставяни на адресатите на акта.

Съществена характеристика на електронния фиш е, че неговото издаване се извършва в отсъствието на нарушителя и на контролен орган. Тук установяването на административно нарушение се извършва автоматизирано чрез технически средства или системи, които създават доклади и съхраняват данни и доказателства. Въз основа на тези данни именно се съставя и ЕФ.

По правило с ЕФ може да се налага единствено наказание “глоба” съгласно ЗАНН. В ЗДвП, който е специален закон по отношение на ЗАНН, е предвидена възможност в чл.189ж, ал.1 от

ЗДвП да се налага също и “имуществена санкция” при издаване на ЕФ за нарушение по чл. 179, ал. 3 - 3б, установено и заснето от електронната система по чл. 167а, ал. 3 от ЗДвП, вр.чл.187а, ал.2 и 3 ЗДвП, което представлява допълнително отклонение от общия режим.

Особеност представлява и неприложимостта на сроковете по ЗАНН за съставяне на АУАН и издаване на наказателно постановление, което налага самостоятелно изследване на давностните срокове за административнонаказателно преследване в рамките на това специално производство.

Както теорията , така и практиката безспорно приемат, че наказателното постановление е правораздавателен акт. С оглед разпоредбата на чл. 189, ал. 11 ЗДвП, според която влезлият в сила електронен фиш се приравнява на влязло в сила наказателно постановление, следва да се приеме, че и електронният фиш има правораздавателен характер. По този начин, както посочва и Конституционният съд в Решение № 1 от 1.03.2012 г. на КС по к. д. № 10/2011 г. двата акта са приравнени от закона и са правораздавателни по своята същност.

Това, което отличава негативно електронният фиш от всички останали правораздавателни актове (съдебни решения, присъди, наказателни постановления и др.) е това, че сред задължителните реквизити липсва изискването за подпис, дата и данни за издателя. Това поставя под съмнение възможността той да бъде квалифициран като пълноценно волеизявление на държавна власт.

В този контекст липсата на указания в електронния фиш относно реда, срока и компетентния съд за неговото обжалване представлява реално ограничаване на правото на защита, независимо от формалното наличие на съдебен контрол. Макар

административното наказване чрез електронен фиш да представлява съкратено административнонаказателно производство, целта за бързина и ефективност не може да оправдае ограничаването на основни процесуални гаранции. Подобно ограничение би противоречало както на принципите на правовата държава, така и на изискванията за справедлив процес.

Друг съществен елемент, който не е сред задължителните реквизити на електронния фиш, е датата на неговото издаване. В административнонаказателното право тази дата има ключово значение за упражняването на правото на защита, включително във връзка с давностните срокове и с възможността за своевременно обжалване. Липсата на дата на издаване на електронния фиш създава предпоставки за продължително бездействие на контролните органи и за връчване на акта значително време след извършване на нарушението. Това не само ограничава правото на защита, но и обезсмисля превантивната и възпитателната функция на административното наказание. Както забавеното правосъдие е равнозначно на липса на правосъдие, така и закъснялото санкциониране може да се приравни на липса на ефективно административно наказване.

Посочените нормативни дефицити накърняват принципа на правната сигурност и създават у адресатите на санкцията чувство за несправедливост. В този смисъл в доктрината основателно се изтъква, че “Правната уредба на института на електронния фиш противоречи на принципа на правовата държава и в още един аспект. Реквизит на наказателното постановление е дали то подлежи на обжалване, в какъв срок и пред кой съд” [1] Както наказателното

[1] Шуманов, В. Правната уредба на електронния фиш противоконституционна ли е?– http://gramada.org/%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%

постановление, така и електронният фиш подлежат на съдебен контрол по реда на чл. 58д ЗАНН, поради което непосочването на тези елементи в съдържанието на електронния фиш води до неоправдано ограничаване на правото на защита.

Предвид близостта в наименованията на фиша и електронния фиш, важно с оглед изпълнение на целите и задачите на дисертационния труд бе да се изведат основните разлики между тези два института. Те представляват актове за налагане на административна санкция, които, макар да имат сходни наименования и обща цел – реализиране на административнонаказателна отговорност, се различават съществено както по предпоставките за тяхното издаване, така и по реда, съдържанието и средствата за защита срещу тях. Тези различия произтичат от различната законодателна концепция, залегнала в уредбата им, и обуславят специфичното им място в системата на административнонаказателното право.

При електронния фиш намират приложение основните принципи на административното наказване, като са взаимствани от тези на наказателното право. [2] Те са: законоустановеност, справедливост на административните наказания, недопустимост за налагане на повторно наказание за едно и също деяние (non bis in idem), принципа на вината, принципа на зачитане на личността и моралната сфера на нарушителя, принципа на бързина и ефективност на административната отговорност.

Изхождайки от принципа, заложен в чл.24, ал.1 от ЗАНН, че административнонаказателната отговорност е лична се разглежда и

D0%BD%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D1%84%D0%B8%D1%88-%D0%BF%D1%80/ и ТР № 1 от 26.02.2014 г. на ВАС

[2] Дерменджиев, Ив., Д. Костов, Д. Хрусанов. Административно право на Република България. Обща част. Пето преработено и допълнено издание София: Сиби, 2012, с. 304-305

въпроса за субектите на административнонаказателната отговорност, реализирана чрез ЕФ. В теорията това правило се тълкува като възможност отговорността "да се носи само от физическо лице, което е в състояние да ръководи и контролира своите постъпки"[3]. С други думи за да е административнонаказателноотговорно едно лице, то следва да е вменяемо.

Утвърденото от ЗАНН правило за личния характер на административнонаказателната отговорност изключва възможността юридическите лица да бъдат нейни носители.[4]

Съгласно чл.24, ал.2 от ЗАНН за административни нарушения, извършени при осъществяване дейността на предприятия, учреждения и организации, отговарят работниците и служителите, които са ги извършили, както и ръководителите, които са наредили или допуснали да бъдат извършени. В доктрината се отбелязва, че "и тук отговорността се основава на лична вина и на деяние на отговорното лице, изразило се или в непосредственото извършване на деянието или в нареждане или виновно допускане то да бъде извършено." [5] В теорията правилно се извежда, че "Наказуеми деяния, извършени при осъществяване на дейността на юридически лица, могат да се реализират единствено от физическите лица, които действат от тяхно име. "[6]

Посочените принципи относно субектите на наказателната отговорност се отнася не само при административното наказване по общия ред по ЗАНН чрез издаване на акт за установяване на

---

[3] Дерменджиев И., Д.Костов, Д. Хрусанов. Административно право на Република България. Обща част. Сиби, С., 2012

[4] Решение № 13127 от 10.10.2013 г. по адм. д. № 9658 / 2013 на Върховния административен съд

[5] Лазаров, К. И. Тодоров. Административно право обща част. Сиела, С., 2024, с.347.

[6] Груев, Л. Наказателна отговорност на юридическите лица и административни наказания. – В: 50 години Закон за административните нарушения и наказания – история, традиции, бъдеще. Сборник доклади. С.: Университетско издателство „Св. Климент Охридски", 2020, с. 39–40.

административни нарушения и наказателно постановление, но и при административното наказване чрез електронен фиш.

Спецификата на електронния фиш се изразява в това, че административното нарушение се установява в отсъствието както на контролен орган, така и на нарушител. Поради това законодателят въвежда специални правила относно субекта на отговорността. Съгласно чл.188, ал.1 от ЗДвП "Собственикът или този, на когото е предоставено моторно превозно средство, отговаря за извършеното с него нарушение. Собственикът се наказва с наказанието, предвидено за извършеното нарушение, ако не посочи на кого е предоставил моторното превозно средство."[7]. Аналогично, в чл.187а, ал.1 от ЗДвП[8] е предвидено, че "При установяване на нарушения по чл. 179, ал. 3 - 3б ЗДвП (неизпълнение на задължението за заплащане на пътни такси) в отсъствие на нарушителя се счита, че пътното превозното средство е управлявано от собственика му, а в случаите, в които в свидетелството за регистрация на пътното превозно средство е вписан ползвател - от ползвателя, освен ако бъде установено, че пътното превозно средство е управлявано от трето лице."

Същевременно, в съответствие с презумпцията за невиновност и правото на защита, законодателят предоставя възможност на собственика или ползвателя на пътното превозно средство да посочи действителния извършител на нарушението. Съгласно чл. 189, ал. 5 от ЗДвП собственикът разполага с 14-дневен срок от получаването на електронния фиш да подаде декларация, в която да посочи лицето, извършило нарушението, като представи и копие от свидетелството за управление на моторно превозно средство. В този случай

[7] ДВ, бр. 10 от 2011 г.
[8] ДВ, бр. 105 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.

първоначално издаденият електронен фиш се анулира и на посоченото лице се издава нов електронен фиш. [9] Подобна възможност е предвидена и в чл. 187а, ал. 4 от ЗДвП при нарушения, свързани със заплащането на пътни такси, като декларацията се подава в 7-дневен срок от съобщаването на електронния фиш.

Както при търсенето на отговорност по общия ред, така и при административното наказване чрез ЕФ не е възможно търсенето на административнонаказателна отговорност от юридически лица. Съгласно чл.188, ал.2 от ЗДвП: "Когато нарушението е извършено при управление на моторно превозно средство, собственост на юридическо лице, предвиденото по този закон наказание се налага на неговия законен представител или на лицето, посочено от него, на което е предоставил управлението на моторното превозно средство." В чл.187а, ал.2 и 3 от ЗДвП обаче е уредена имуществената отговорност на юридическите лица и едноличните търговци за "допускане движението на пътното превозно средство, без да са изпълнени задълженията по установяване размера и заплащане на съответната такса по чл. 10, ал. 1 от Закона за пътищата." [10] Следователно и в тази хипотеза се запазва принципът за търсене на лична административнонаказателна отговорност, като имуществената санкция представлява изключение, обусловено от спецификата на нарушението.

Институтът на давността намира приложение и при съкратената процедура за търсене на административнонаказателна отговорност. Определение на института на давността се съдържа в Тълкувателно постановление № 1 от 27.02.2015 г. на Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния

[9] Чл.189, ал.5, изр.3. и 4 ЗДвП (Нова - ДВ, бр. 10 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 101 от 2016 г., в сила от 21.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 01.08.2023 г.)
[10] ДВ, бр. 105 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.

касационен съд и Общото събрание на съдиите от Втора колегия на Върховния административен съд, според което тя представлява "период от време, с изтичането на който носителят на едно право губи предоставената му от закона възможност да го осъществи."

В българската правна система институтът на давността намира приложение и в сферата на административнонаказателното право чрез препращащите разпоредби на чл. 11 от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). Сроковете по чл. 34 ЗАНН за издаване на АУАН и НП, обаче, не намират приложение при ЕФ. Въпреки това, с оглед вида на предвиденото наказание – глоба, следва да се приложи общата тригодишна преследвателна давност по чл. 80, ал. 1, т. 5 НК и съответната абсолютна четиригодишна и половина давност, съгласно Тълкувателно постановление № 1/27.02.2015 г. на ВКС и ВАС.

В глава втора се разглежда практическото приложение на електронния фиш при реализиране на административнонаказателна отговорност на водачите и собствениците на пътни превозни средства за неизпълнение на нормативно установени задължения, свързани с ползването на пътищата. Това са, на първо място, нарушенията, свързани със заплащането на пътни такси, както и нарушенията на правилата за движение по пътищата, включително превишаването на разрешената максимална скорост. Наред с това, електронен фиш се издава и при управление на моторно превозно средство, за което не е сключен и действащ договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност" на автомобилистите.[11]

Установяването на тези нарушения се извършва чрез електронни системи или чрез автоматизирани технически средства и

[11] Към днешна дата ЗДвП разширява приложното поле на ЕФ като въвежда нови административни нарушения, преследвани по този ред, които остават извън изследването, но разгледаните проблеми са напълно актуални и приложими и за тях.

системи, които заснемат и регистрират нарушението посредством разчитане на регистрационния номер на пътното превозно средство и събиране на релевантни данни, послужващи за издаването на електронния фиш.

Възможността за реализиране на административнонаказателна отговорност чрез ЕФ за нарушения на задължението за заплащане на пътна такса е предвидена с измененията в Закона за движение по пътищата с ДВ, бр. 105 от 2018 г., които влизат в сила от 01.01.2019 г. С въвеждането на новата смесена система за таксуване през 2018 г. и установяването и заснемането на нарушенията с електронната система по чл.167а, ал.3 от ЗДвП, от началото на 2020 г.,[12] започнаха ясно да се проявяват както нормативните несъвършенства, така и редица практически затруднения в правоприлагането.

С измененията и допълненията на Закона за пътищата, обнародвани в ДВ, бр. 105 от 2018 г., в сила от 1 януари 2019 г., законодателят въведе два основни вида пътни такси. От една страна, това е винетната такса, дължима за определени категории пътни превозни средства, посочени в чл. 10а, ал. 7 от ЗП. От друга страна, за пътни превозни средства с обща технически допустима максимална маса над 3,5 тона, извън хипотезите, при които се дължи винетна такса, е въведена тол такса по чл. 10б, ал. 3 от ЗП.

Заплащането на пътните такси е обусловено от предварително деклариране на определени данни за пътното превозно средство – съгласно чл. 10а, ал. 3 от ЗП при винетната такса и по реда на чл. 10б, ал. 4 от ЗП при тол таксата.

Задължението за заплащане на пътна такса представлява “административноправно задължение, което произтича от закона (ex

[12] Разпоредбата е приета с ДВ, бр. 105 от 2018 г., но в действителност от техническа гледна точка електронната система функционира от началото на 2020 г.

lege)”[13], поради което за неговото възникване и действие не е необходимо издаването на индивидуален административен акт.

Макар законът да възлага задължението за деклариране на данните върху собственика или ползвателя на пътното превозно средство, на практика често това действие се извършва от трети лица. Независимо от това, при допуснати грешки в декларираните данни административнонаказателната отговорност се носи от собственика, съответно от ползвателя на превозното средство. В практиката след въвеждането на системата масово се срещаха случаи на допуснати технически или фактически грешки при въвеждането на данните, което постави въпроса за това дали тези случаи следва да се квалифицират като административно нарушение.

Анализът на нормативната уредба и съдебната практика по прилагането на електронния фиш при нарушения, свързани със заплащането на пътни такси, разкрива съществени проблеми както на законодателно, така и на правоприлагащо равнище. Въведената смесена система за таксуване и съпътстващият я механизъм за административнонаказателна отговорност чрез електронен фиш поставиха редица въпроси, свързани с принципите на законност, виновност, правна сигурност и пропорционалност на административното наказване.

На първо място следва да се отбележи, че законодателят е възложил изпълнението на административноправното задължение за заплащане на пътна такса пряко на собственика или ползвателя на пътното превозно средство. Това задължение възниква ex lege и е насочено към гарантиране на публичния интерес, свързан с финансирането и поддържането на пътната инфраструктура.

[13] Колчакова П. Измененията в закона относно задължението за заплащане на винетна такса и административнонаказателната отговорност в случай на нарушаването му, сп. Правна мисъл, бр.2, 2025, С.

Безспорно е, че неизпълнението му подлежи на административнонаказателна санкция. Проблематично обаче се оказва приравняването на всяко неправилно деклариране на данни към липса на заплатена пътна такса, независимо от факта, че дължимата сума реално е постъпила в държавния бюджет.

На второ място, установената в подзаконов нормативен акт презумпция, че при неправилно декларирани данни винетната такса се счита за незаплатена, поражда сериозни съмнения относно нейната съвместимост с основните принципи на административнонаказателното право. Подзаконов нормативен акт не може да създава нови административнонаказателни състави или да разширява обхвата на отговорността извън предвиденото в закона. В този смисъл първоначалното правоприлагане, основано на разпоредба от наредба, представлява отклонение от принципа на законност и от изискването административните наказания да бъдат установени единствено със закон.

На трето място, противоречивата съдебна практика ясно демонстрира липсата на единно разбиране относно съставомерността на деянията, при които е допусната неволна техническа грешка при деклариране на данните, но е налице реално изпълнение на финансовото задължение.

На четвърто място, начинът на функциониране на електронната система и липсата на задължение за своевременно уведомяване на адресатите на административната отговорност създават предпоставки за натрупване на множество електронни фишове за идентични по същество деяния. Това поставя под съмнение съответствието на уредбата с принципите на справедливост и пропорционалност и създава риск от несъразмерна санкционна репресия.

Поради това въпросът за множеството административни нарушения придобива особена практическа и теоретична значимост в контекста на административното наказване за нарушения, свързани със заплащането на винетни и тол такси. Първоначалната редакция на чл. 179, ал. 3д от Закона за движение по пътищата (ЗДвП), въведена с ДВ, бр. 105 от 2018 г., съдържаше специфично законодателно решение относно третирането на множеството нарушения, извършвани с едно и също пътно превозно средство. Съгласно тази разпоредба движението по платената пътна мрежа в рамките на един и същ календарен ден без заплатена винетна такса се считаше за едно нарушение, за което се налагаше едно наказание, докато движението през следващия календарен ден формираше отделно административно нарушение, подлежащо на самостоятелна санкция.

С допълването на чл. 179, ал. 3д от ЗДвП бе въведено ограничение на броя на налаганите наказания в рамките на една календарна година – до три административни наказания за нарушения, свързани със заплащането на пътни такси. На тази разпоредба бе придадена обратна сила, считано от 01.01.2019 г., тоест от момента на въвеждането на електронната система за събиране на пътни такси. Това законодателно решение доведе до възможността за анулиране на значителен брой издадени електронни фишове и наказателни постановления, както и до възстановяване на неоснователно платени глоби.

Придаването на обратна сила на една законова разпоредба е изключение и се допуска рядко. Това е така, основно поради две причини: нееднакво третиране на адресатите на съответната правна норма и до непредвидимост. Съответно чувството у обществото за справедливост бива крайно накърнено.

Разглежданият нормативен пример (чл. 179, ал. 3д от ЗДвП) поставя по-общия теоретичен въпрос за множеството административни нарушения. Макар този институт традиционно да не е сред най-задълбочено изследваните в административноправната доктрина, разпоредбата на чл. 18 от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) дава основната рамка за неговото разбиране. Съгласно нея, когато с едно деяние са извършени няколко административни нарушения или когато едно и също лице е извършило няколко отделни нарушения, наложените наказания се изтърпяват поотделно за всяко от тях. Тази норма изключва прилагането на правилата за съвкупност по Наказателния кодекс и подчертава автономността на административнонаказателното право.

Съдебната практика системно поставя акцент върху липсата на изследване на субективната страна на нарушението, което е пряка последица от автоматизирания характер на санкционирането. Това създава колизия с принципа на виновност и с личния характер на административнонаказателната отговорност. Отсъства ефективен механизъм за предварително уведомяване и доброволно отстраняване на последиците от нарушението, който да предотвратява налагането на санкции в хипотези на очевидни технически грешки или при обективна невъзможност за своевременно изпълнение на задължението.

Налице е и системно поставен въпрос относно съответствието между бързината на производството и интензитета на засягане на правната сфера на лицето, особено в случаите на високи по размер санкции или при кумулиране на множество електронни фишове.

При разглеждането на приложението на ЕФ при нарушения на задължението за заплащане на пътни такси не може да не се разгледа въпроса за компенсаторната такса. Въведена в чл. 10, ал. 2 от Закона

за пътищата (ЗП) и чл. 189е от Закона за движението по пътищата (ЗДвП), тя представлява особен институт в административното право. Действащата нормативна уредба на компенсаторната такса разкрива съществени концептуални и практически несъвършенства, които се проявяват, както на равнище правна квалификация, така и по отношение на гаранциите за защита на засегнатите лица.

На първо място, самото законодателно обозначаване на института като „такса“ е методологически неточно. Класическата такса по своята правна природа е дължима срещу предоставяне на услуга или за упражняване на право при правомерно поведение на задълженото лице. Компенсаторната такса възниква в резултат на установено административно нарушение и изпълнява функцията да предотврати реализирането на административнонаказателна отговорност. Това я доближава до институти като споразумението[14] или съкратеното производство в административнонаказателното право, при които се постига по-бързо приключване на производството срещу поемане на определено неблагоприятно последствие от страна на нарушителя.

Така компенсаторната такса заема междинно положение между административна глоба и такса за услуга: тя е санкционно-финансово задължение, възникнало по силата на властническо волеизявление на контролен орган. Тази неяснота в правната природа води до противоречиво прилагане на закона от съдилищата – едни състави акцентират върху „доброволността“ на плащането, а други върху властническия характер на установяването на задължението. Така се очертават два противоположни подхода при

[14] В доктрината споразумението се определя като “добронамерен способ за решаване на спора” - Сивков, Цв. Споразумението по Административнопроцесуалния кодекс. София: Сиела, 2012, с. 144., както и Хрусанов, Д., Д. Костов, Ем. Къндева, К. Лазаров. Нови моменти в административния процес според АПК. Тематичен коментар. София: Сиела, 2007, с. 229.

решаването на проблема. Липсата на самостоятелен съдебен контрол върху дължимостта на компенсаторната такса поставя под съмнение ефективността на правото на защита. Ако лицето заплати таксата, за да избегне по-тежки последици, то се лишава от възможността да оспори наличието на самото нарушение. Ако откаже да плати, е изложено на риск от значително по-тежка санкция. Така правото на съдебна защита се превръща в икономически обусловено и практически трудно упражнимо.

От гледна точка на правото на Европейския съюз, подобна уредба поставя въпроса за съответствието с принципа на ефективна съдебна защита по чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС, както и с принципите на равностойност и ефективност. Когато национална мярка има санкционен характер и попада в приложното поле на правото на Съюза (в случая – във връзка с режима на пътните такси и свободното движение на услуги), тя следва да подлежи на ефективен съдебен контрол.

Накрая, противоречивата съдебна практика накърнява принципите на правната сигурност и равенството пред закона, тъй като идентични казуси получават различно разрешение в зависимост от възприетото тълкуване.

При разглеждане на въпроса за административнонаказателна отговорност за превишаване на разрешената скорост се разгледа характеристиката на задължението по чл.21 ЗДвП като обективно и формално – за ангажиране на отговорност не се изисква доказване на настъпили вредни последици, а единствено установяване на превишаване на допустимата скорост чрез годни доказателства (АТСС, протоколи и др.) Съдържанието на това административното задължение е комплексно и включва, както обективни, точно измерими граници (максимални стойности), така и оценъчни

елементи, които изискват преценка според конкретната пътна обстановка. Именно това двойствено съдържание прави нормата ключова за системата на пътната безопасност и обуславя строгия контрол върху нейното спазване.

В съдебната практика последователно се подчертава, че електронният фиш следва да съдържа ясно, конкретно и недвусмислено описание на нарушението, както и точно посочване на нарушената правна норма. Винаги, когато липсата на елемент от съдържанието на акта води до "невъзможност за упражняване на ефективен съдебен контрол, от гледна точка на свободния достъп до правосъдие"[15], ЕФ трябва да бъде анулиран.

Неспазването на задължението за движение със скорост, съобразена с нормативно установените ограничения, представлява едно от най-разпространените нарушения на правилата за движение по пътищата и съответно – едно от най-често санкционираните чрез електронен фиш. Административнонаказателната отговорност за този вид деяние е уредена в чл. 182 от Закона за движението по пътищата (ЗДвП), който предвижда детайлна и диференцирана система от санкции според степента на превишаване на максимално допустимата скорост и особеностите на конкретното нарушение.

Следва да се подчертае, че електронен фиш може да бъде издаден само за административни нарушения, при които санкцията по закон е именно глоба. Нормата на чл. 182 ЗДвП въвежда разграничение в санкционния режим според териториалния обхват на извършеното нарушение – в населено място, извън населено място, както и при осъществяване на обществен превоз на пътници и превоз на опасни товари.

---

[15] Ursuța M. "Particularitățile procesului-verbal contravențional rutier". Revista „Dreptul". 2013, с.204 (превод от румънски)

Установяването на нарушенията по чл. 21 от Закона за движението по пътищата се осъществява преимуществено чрез автоматизирани технически средства и системи (АТСС), регламентирани в Наредба № 8121з-532 от 12.05.2015 г. за условията и реда за използване на автоматизирани технически средства и системи за контрол на правилата за движение по пътищата, издадена от Министъра на вътрешните работи[16].

Чрез тази регламентация се създават съществени процесуални гаранции за достоверността на доказателствата. В частност, предвидено е използването единствено на средства, притежаващи удостоверение за одобрен тип и вписани в регистъра на Българския институт по метрология, както и тяхното прилагане в съответствие с инструкциите на производителя и условията, посочени в удостоверението за одобрен тип. Особено значение има и изричното задължение за приспадане на максимално допустимата техническа грешка при измерване на скоростта, което представлява съществена гаранция срещу неправомерно ангажиране на административнонаказателна отговорност. Съгласно чл. 189, ал. 15 от Закона за движението по пътищата (ЗДвП), данните, събирани чрез автоматизирани технически средства и системи (АТСС), имат доказателствена сила в административнонаказателния процес.

Нормите на чл. 21 и чл. 182 ЗДвП функционират в единна нормативна система – първата установява задължението за законосъобразно поведение, а втората – санкционната реакция при неговото нарушаване. Чрез използването на автоматизирани технически средства и въвеждането на специален ред за реализиране на отговорността законодателят постига баланс между

[16] ДВ, бр.36 от 19.05.2015 г.

ефективността на контрола, превенцията и гаранциите за правото на защита.

Административнонаказателна отговорност за неизпълнение на задължението за сключване на задължителна застраховка "Гражданска отговорност" също се реализира основно чрез ЕФ. Задължителната застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите" по чл.461, т.1 от КЗ представлява ключов елемент от системата на задължителното застраховане в България и има за цел да гарантира обезщетяването на вреди, причинени на трети лица при използването на моторни превозни средства.

Задължението за сключване на застраховката има императивен характер и е предпоставка за законосъобразното участие на превозното средство в движението по пътищата. Неспазването му е основание за ангажиране на административнонаказателна отговорност на собственика или ползвателя на автомобила. Съгласно чл. 638 КЗ, неспазването на задължението за сключване на застраховка „Гражданска отговорност" е административно нарушение, което води до налагане на глоби и имуществени санкции.

Фиксираният характер на санкциите поставя въпроса за тяхната пропорционалност и индивидуализация. Теса ограничени, тъй като органът по прилагане на закона няма дискреция да прецени размер в рамките на санкционен минимум и максимум, а следва да наложи единствено предвидената сума. В изследването са разгледани отделните състави на нарушения, както и противоречията в правоприлагането на чл. 638, ал. 4 КЗ съчетава елементи и от двата състава. От една страна, тя изисква установено управление на МПС без застраховка, а от друга – предвижда санкциониране на собственика със санкцията по ал. 1. Именно тази нормативна конструкция поставя въпроса в практиката дали се касае

за самостоятелен административнонаказателен състав с изпълнително деяние „управление на МПС без застраховка“ или за специален способ за установяване на нарушението по ал. 1.

В глава трета се разглежда подробно производството по оспорване на електронния фиш. Прави се квалификация на видовете оспорване според реда на осъществяване – административен и съдебен и се разглеждат последователно.

Административното оспорване включва процедурите по: деклариране на авторството на нарушението (несъщинско оспорване); подаване на възражение или искане за анулиране на акта.

Съдебното оспорване, от своя страна, се реализира чрез жалба или протест, които служат като процесуални средства за упражняване на съдебен контрол върху законосъобразността на електронния фиш.

Правното действие на декларацията е насочено не към отмяна поради незаконосъобразност, а към замяна на адресата на административната отговорност. Поради това декларацията не може да бъде квалифицирана като класически способ за защита срещу административнонаказателно преследване.

Анулирането на електронния фиш представлява ключов елемент от системата за гарантиране на законосъобразността на административнонаказателната дейност, реализирана по този ред. То съставлява особен вид вътрешноадминистративен контрол върху издадения акт и се проявява като административен способ за отстраняване на неправомерно наложени санкции, без да се развива съдебно производство. В друго изследване се посочва, че “терминът “анулиране”, използван от законодателя считам, че следва да се разбира като “отмяна” на издадения ЕФ от компетентния

административен орган. Като значение и като обем двете понятия се припокриват и поради това не е ясна целта на прилагането му.”[17]

Институтът на анулирането се основава на разбирането, че автоматизираният контрол — независимо дали се отнася до измерване на скорост, установяване на движение по платената пътна мрежа без платена такса или проверка за наличие на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ – е податлив на технологични и фактически неточности. Това производство представлява допълнителна гаранция за правото на защита извън общия ред по Закона за административните нарушения и наказания, като неговата основна функция е бързо и процесуално икономично отстраняване на очевидни технически или юридически грешки.

Съдебният контрол при електронния фиш се явява първата реална възможност за пълноценно упражняване на правото на защита на санкционираното лице, което при издаването на фиша не участва в процеса. Именно поради това съдебната фаза придобива компенсаторен характер и има засилено значение за гарантиране на принципите на законност, пропорционалност и справедлив процес.

С измененията на Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), обнародвани в ДВ, бр. 109 от 2020 г. и в сила от 23 декември 2021 г., законодателят въведе цялостно обновен режим на съдебен контрол върху актовете на административнонаказващите органи, включително и върху електронните фишове. За първи път изрично в чл. 58д, т. 4 ЗАНН е предвидено, че електронният фиш подлежи на обжалване и протестиране, наред с наказателните

[17] Колчакова П. Оспорване на електронен фиш за нарушение по чл. 179, ал.3 от Закона за движение по пътищата. Доклад на XIII-та национална конференция на докторантите, постдокторантите и младите учени в областта на правните науки, организирана от Института за държавата и правото, проведена на 30. юни - 02. юли 2023 г.

постановления, предупрежденията и резолюциите за прекратяване на административнонаказателното производство.

Законът за движение по пътищата съдържа специални правила относно адресата на електронния фиш – съгласно чл.189, ал.4 ЗДвП и чл. 189ж, ал. 1 ЗДвП при нарушения по чл. 179, ал. 3–3б ЗДвП той може да бъде собственикът или ползвателят на моторното превозно средство, а при подадена декларация – действителният извършител.

Правото на жалба е обусловено от наличието на правен интерес, който в теорията се определя като „възможността жалбоподателят да премахне чрез процеса на оспорване породените от административния акт неблагоприятни последици“ [18] . В административнонаказателния процес правният интерес възниква, когато актът засяга неблагоприятно правната сфера на лицето, създава задължения за него, накърнява или застрашава права, свободи или законни интереси. Поради това адресатът на електронния фиш винаги разполага с правен интерес да обжалва ЕФ. Разгледани са подробно сроковете за оспорване, компетентен съд и процесуалният ред за подаване на жалба/протест. Страни в производството са жалбоподателят и административнонаказващият орган, а прокурорът може да участва при наличие на обществен интерес.

В доктрината и съдебната практика е възприето разбирането, че административнонаказателният процес се развива пред три инстанции. [19] Първата инстанция е административнонаказващият

[18] Кындева, Е. "Понятието „интерес” в административното право и процес". Юридически сборник 1:6-21. ЦЮН. 2011.

[19] Това становище се застъпва в: Стайнов, П. Особените юрисдикции в областта на администрацията. С.: БАН, 1956, с. 142, 145; Дерменджиев, И. Проблеми на административното правораздаване. С.: Наука и изкуство, 1976, 126 – 127; Лазаров, К. Въпроси на административния процес. С.: БАН, 1978, 126 – 127; Костов, Д., Д. Хрусанов. Административен процес на Република България. Второ преработено и допълнено издание. С.: Сиби, 2011, 332 – 333; Лазаров, К., И. Тодоров. Административен процес. С.: Сиела, 2009, 382 – 383; Сивков, Ц. Административно наказване. Материалноправни и процесуални проблеми. С.: Софи-Р, 78 – 79; Кындева, Е. Административно правосъдие. С.: Сиела, 2006, с. 384; Димитров, Д. Административен

орган, който издава правораздавателния акт – обичайно наказателно постановление, а в специалните хипотези на чл. 189, ал. 4 ЗДвП и чл.189ж, ал. 1 ЗДвП – електронен фиш. Следващите две инстанции са съдебни: възззивната инстанция пред районния съд и касационната инстанция пред административния съд. И в трите фази се постановяват актове с правораздавателен характер, посредством които се разрешава административнонаказателният спор.

Макар съдът да не е „страна“ в процесуалния смисъл, неговата роля следва да бъде отчетена във връзка с характера на производството. Районният съд осъществява цялостна проверка за законосъобразност на електронния фиш – както по отношение на материалната законосъобразност (наличие на нарушение, правилна правна квалификация, законосъобразно ангажиране на отговорността), така и относно процесуалната изрядност на акта.

Съдебното производство има състезателен характер, но съдът не е пасивен арбитър; той разполага с правомощия служебно да събира доказателства и да следи за спазване на закона, което е особено значимо предвид особената доказателствена природа на електронния фиш и ролята на автоматизираните технически средства. Разгледани са отделните правомощия на съда при решаването на делото.

Касационната инстанция по тези дела е административният съд, а не Върховният административен съд, което отразява принципа на специализация на съдилищата и стремежа за по-бързо и достъпно правораздаване. Разпоредбата на чл. 63в ЗАНН постановява, че

процес. Специална част. По общата и специалната клауза. С.: Сиела, 2007, 309 – 312; Тълкувателно постановление № 2 / 19.05.2015 г. по тълк.дело № 2 / 2014 г. по описа на Върховния касационен съд /ВКС/, Общото събрание на Гражданска колегия на ВКС и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд; обратно: Радев, Д. Теория на правораздаването. С.: Сиела, 2006, 225 – 229; Славова, М., В. Петров. Към предстоящата реформа на административното наказване – размисли de lege ferenda. – Административно правосъдие, 2012, № 5, с. 28, и цитираните там автори.

решенията на районния съд подлежат на касационно обжалване „на основанията, предвидени в НПК, и по реда на глава XII АПК“. Тази формулировка въвежда смесен модел на касационно производство. От една страна, материалноправните основания за отмяна или изменение на съдебния акт се извеждат от чл. 348 НПК; от друга страна, процесуалният ред на разглеждане и произнасяне е този на административния процес по глава XII АПК. Поради това касационно производство се характеризира с особена двойствена природа като се разглеждат и особеностите му.

Институтът на „маловажния случай“, легално дефиниран в § 1, ал. 1, т. 4 от Допълнителните разпоредби на ЗАНН, представлява важен коректив на административнонаказателната отговорност, насочен към индивидуализиране на наказанието и избягване на неоправдано санкциониране в хипотези с по-ниска степен на обществена опасност. Той намира приложение само при съдебно оспорване на ЕФ.

В литературата принципът на служебното начало се определя като едно от “основните, ръководни начала на административния процес”[20]. Неговото значение се проявява особено ясно в материята на административнонаказателните производства, при които защитата на правата на гражданите се поставя в условията на формализирани, но и в значителна степен публичноправни отношения. Оспорването на електронния фиш (ЕФ) пред съда не прави изключение – напротив, специфичната конструкция на ЕФ като акт, издаван въз основа на автоматизирани технически средства и системи, изисква съдът да бъде особено активен при разкриването на релевантните факти и при проверката за законосъобразност. В

[20] Колева В. "Принципът на служебното начало в административния процес от 1879 г. до 1886 г.". De Jure 1:161-172. Брой 1/2023 (26), ISSN 1314-2593 (Print), ISSN 2367-8410 (Online)

същинската фаза на съдебния контрол принципът на служебното начало обхваща задължението на съда да събира доказателства, необходими за разкриване на обективната истина, като не се ограничава единствено до доказателствата, представени от страните. Това е особено важно при оспорване на електронен фиш, тъй като валидността и законосъобразността на акта често зависят от технически и процесуални обстоятелства, които не винаги могат да бъдат напълно установени въз основа на материалите в административната преписка.

В края на трета глава се отбелязва ключовото значение на оспорването на електронния фиш като съществен елемент от системата на административнонаказателното право, тъй като осигурява баланс между ефективността на пътния контрол и защитата на индивидуалните права. Чрез предвидените механизми за административно и съдебно оспорване се гарантира правната сигурност и се предотвратява неправомерното ангажиране на административнонаказателна отговорност.

6. Научни и приложни приноси

Научни приноси

За първи път в българската правна доктрина се прави общо и задълбочено изследване на административното наказване чрез електронен фиш.

Изяснява се правната природа на електронния фиш чрез систематичен анализ на законовите дефиниции и съдебната практика, като се очертават празнотите и неясните в уредбата.

Проведен е сравнителноправен анализ между класическия „фиш“ и „електронния фиш“, който разкрива съществените различия

в основанията за издаване, правните последици и възможностите за защита.

Подробно е анализирано съответствието на института с основните принципи на административното наказване, включително законоустановеност, вина, справедливост и право на защита.

Приложни приноси

Систематизирана е богата и противоречива съдебна практика, като са изведени устойчиви тенденции и повтарящи се проблеми при прилагането на електронния фиш.

За пръв път са разгледани поотделно трите основни групи нарушения, за които може да се издава електронен фиш – за пътни такси, застраховка „Гражданска отговорност“ и превишена скорост. Това позволява конкретизиране на проблемите при всяка група нарушения.

Изведени са практически затруднения при връчването на електронния фиш и са предложени решения за въвеждане на срокове и по-ясни правила, гарантиращи правото на защита.

Изследването има принос за правоприлагащата практика, тъй като предлага конкретни тълкувателни насоки относно компетентността на органите и процесуалните гаранции за законосъобразност.

Дисертацията съдържа конкретни предложения de lege ferenda, които могат да бъдат използвани при бъдещи законодателни промени.

Използвана е комплексна методология, съчетаваща исторически, сравнителноправен и критичен анализ, чрез която се очертават границите и развитието на института.

Разработката обогатява изследователската перспектива върху административното наказване чрез акцент върху връзката между технологиите и правото – една сравнително нова и недостатъчно проучена сфера в българската правна литература.

В обобщение, приносите на дисертацията се изразяват, както в теоретичното систематизиране и критичното осмисляне на уредбата, така и в практическите препоръки, насочени към подобряване на действащата правна рамка и правоприлагането.

Предложения de lege ferenda

На база на извършения анализ на нормативната уредба, съдебната практика и доктрината, могат да се формулират следните предложения за усъвършенстване на правната рамка на административното наказване чрез електронен фиш:

Да се прецизира легалната дефиниция на понятието „електронен фиш“, като се уточни дали той се издава въз основа на автоматизирани технически средства, електронни системи или и двете, както и да се регламентира компетентният орган, отговорен за неговото създаване.

Да се въведе изискване електронният фиш да съдържа данни за автор (компетентен орган или длъжностно лице) и подпис, с оглед гарантиране на правната му природа като властнически акт.

Да се включи като задължителен реквизит датата на издаване, което ще осигури спазването на сроковете за преследване на административни нарушения и ще засили правната сигурност.

Да се предвиди задължение в електронния фиш да бъде посочено пред кой съд и в какъв срок подлежи на обжалване.

Да се въведат законови срокове за издаване и връчване на електронен фиш – например издаването да се извършва до три

месеца от датата на нарушението, а връчването – до шест месеца, за да се гарантира принципът на бързина и ефективност.

Да се предвиди задължително сертифициране и периодичен контрол върху автоматизираните технически средства и електронните системи, използвани за установяване на нарушения, като се създаде публичен регистър на валидните уреди.

Да се разшири приложението на електронните способи за връчване и възражение – чрез системата за сигурно електронно връчване, по електронен път чрез портали на компетентните органи, както и чрез възможност за електронно подаване на възражения и жалби.

Да се създаде централизирана електронна платформа (регистър), чрез която гражданите и юридическите лица да могат в реално време да проверяват статуса на издадените срещу тях електронни фишове.

Предложения de lege ferenda по отделните състави на нарушения, които се преследват чрез ЕФ

При нарушения, свързани със заплащане на пътни такси, да се въведе гратисен срок (например три дни), в който задължението може да бъде изпълнено доброволно без налагане на санкция, особено когато неизпълнението е резултат от технически или организационни причини. Да се предвиди по-ясно разграничение между виновно неизпълнение на задължението и пропуски в електронните регистри, като отговорността следва да се носи само при доказано виновно поведение.

Да се въведе диференциран подход към размера на санкциите, отчитащ степента на обществената опасност на нарушението.

Тези предложения целят не само да отстранят съществуващите празноти и противоречия в действащото

законодателство, но и да укрепят принципите на законоустановеност, справедливост, правна сигурност и защита на правата на гражданите при административното наказване чрез електронен фиш.

7. Публикации по темата на дисертационния труд

1. Доклад на тема: „Оспорване на електронен фиш за нарушение по чл. 179, ал. 3 от Закона за движение по пътищата“, Сборник с доклади от XIII национална конференция на докторантите в областта на правните науки (2023.)
2. Доклад на тема: „Разлики между електронния фиш и фиша съгласно актуалните разпоредби на ЗДвП и ЗАНН“ Сборник с доклади от XIV национална конференция на докторантите в областта на правните науки (2024.)
3. Доклад на тема: „Автоматизираното административно наказване във Франция и приложимостта му в България“, Сборник с доклади от XV национална конференция на докторантите в областта на правните науки (2025.)
4. Статия: „Измененията в закона относно задължението за заплащане на винетна такса и административнонаказателната отговорност в случай на нарушаването му“, сп. Правна мисъл, бр.2, 2025.